

Crna Gora

Čudo da naš Komentarijat (galamdžije na javnoj sceni) nije reagovao na rezultat Popisa u dijelu informatičke pismenosti i znanja jezika... . Da li je naša škola organizovana i opremljena za savladavanje jezika? Koliko smo svjesni da znanje jezika, posebno engleskog, postaje ozbiljan izvor socijalnih razlika u društvu...

Popis stanovništva u Crnoj Gori je praćen žustrim debatama. Posebno su nacija i jezik bili povod političkih nadgornjavanja i sporenja. To govori o duhu i kulturi u kojoj živimo – okrenuti prošlosti i sjećanjima. Naravno, prošlost i tradicija su važni – važni ukoliko pomažu da podignemo naš pogled ka budućnosti. Dok je naš Komentarijat bio „na svome“, dok se raspravljalo o „našem“ jeziku i „našoj“ naciji, tada je bilo žustro. Sada se ne javlja povodom podatka o znanju stranih jezika i informatičkoj kulturi... Svega 25% stanovništva govori engleski, odnosno blizu 400.000, od oko 500.000 ljudi starosti od 15 godina i više, ne govore engleski. U starosnoj grupi 15-19 svaki treći, a od 20-29 svaki drugi ne zna engleski. U starosti od 30-39 godina svaki treći zna engleski, a od 40-49 svaki šesti... Pri tome ovo su podaci samo na bazi izjava datih popisivačima te je broj lica koja zaista znaju jezik mnogo manji... Zabrinjava neznanje jezika među mladima. Tek kakva zabrinutost kada bi se ovi podaci posmatrali po opštinama... Stanje sa informatičkom pismenošću je još lošije... I pored ovih alarmantnih podataka nema neke ozbiljnije reakcije javnosti, ni našeg Komentarijata, niti nadležnih institucija...

Zar ovo nije jedna od upozoravajućih slika naše zemlje? Kako izgledamo strancima, našim poslovnim partnerima, turistima, konsultantima, kada svaki peti građanin može da mu objasni gdje se nalazi restoran, ulica, adresa koju traži? Kako shvatiti recitacije na javnoj sceni, posebno u Parlamentu o ulasku u EU, o našoj konkurentnosti, o našim šansama u EU? Kakva je veza između govora tih „zapaljivih“ globalista i realnog znanja koje posjeduje ovo društvo? Kako možemo biti konkurentni na tržištu ako sa tim tržištem ne možemo komunicirati? Kako možemo upoznati kulturu drugih, njihov način razmišljanja i sistem vrijednosti bez direktne komunikacije? Kako možemo odagnati naš strah od otvorenosti, a znamo da se u vremenu globalizacije sopstvena kultura može održati i razvijati ne zatvaranjem, već samo otvaranjem prema drugima.

Da li se pitamo koliko suštinski može biti otvoreno, liberalno i globalno orijentisano društvo u kojem 75% stanovništva ***nema potrebu*** za znanjem stranog jezika? Da li u ovom podatku vidimo uporište razvoja sve vidljivijeg antimodernističkog pokreta koji se npr. ogleda u sveopštoj hajci na strane investitore, a sve češće i na strane proizvode. Da li klizamo u

„filozofiju palanke“ (Konstantinović), u kojoj će tračerski mediji uređivati odnose u društvu? Da li ovakvim odnosom prema znanju gradimo palanku u kojoj će „prvaci dvorišta“ (B.Baletić) biti naši uzori?

Prije desetak godina sam u okviru koncepta *Crna Gora – mikrodržava* predlagao uvođenje engleskog kao službenog jezika. I ovaj prijedlog, kao i čitav koncept, je odbijen. Danas počinjemo da osjećamo posljedice tadašnje nadobudnosti akvarijumskih intervencionista i galamdžija sa mesijanskim samopouzdanjem. „Uvođenje engleskog bi ugrozilo našu nacionalnu kulturu!“, bio je odgovor.

Zaista, Finska je ostala bez nacionalne kulture uvođenjem engleskog kao službenog jezika osamdesetih? Strani profesori engleskog su u Kini, Japanu... traženi i plaćeni da bi uništili njihovu kulturu?

Shvatamo li da je bilingvalnost (maternji + engleski) poslovna i kulturna norma, a ne izraz talenta, šarma ili dekora. Lično smatram da za mlade generacije to treba da bude multilingvalnost. Npr. ulaskom u EU, pored engleskog treba učiti njemački i(li) francuski. Nismo daleko ni od kineskog, ruskog, turskog, arapskog...

Ipak, samo ukazivanje na problem nije dovoljno. Potrebno je ići ka traženju rješenja. Daleko od toga da ja imam rješenje. Ipak mi se čini da trebamo razmišljati i energično djelovati u više pravaca. Npr. potreban je **NACIONALNI PROGRAM** učenja engleskog jezika. Prva rečenica u tom Programu je: „*Svaki učenik koji završi osnovnu školu mora govoriti engleski, što je uslov za posao i nastavak školovanja.*“. Druga rečenica je da „*postojeći sistem učenja engleskog jezika daje nedovoljne rezultate – što je pokazao podatak iz Popisa stanovništva 2011*“. Treća rečenica je „*Za taj program ima dovoljno novca u budžetu.*“. Ako izuzmemo ulaganje u zdravlje, što nam je važnije od obrazovanja, čemu je engleski jezik preduslov? Smanjimo ulaganje u osnivanje beskorisnih institucija i tijela kojima želimo da dokažemo da smo velika makro-država ... Taj kompleks veličine – da sve imamo što i velike države – već nas skupo košta...

Možemo li se zapitati: da li je sadašnje učenje engleskog jezika u školama efikasno? Popis kaže da nije! Kako to riješiti? Sjetih se jedne indijanske poslovice: „Najbolja strategija kad jašete mrtvog konja je da sjašete.“... Zašto se ne razmišlja da se učenje engleskog jezika prepusti za to specijalizovanim institucijama – školama za strane jezike, koje bi po čitavoj Crnoj Gori radile pod kontrolom i pravilima Instituta za strane jezike ili nekog poznatog instituta sa Zapada? Naravno uslov za akreditaciju škola bi bila oprema, savremeni metodi učenja jezika i sl. Država bi svakom učeniku npr. starijih razreda osnovne škole davala vaučer. Certifikat iz škole stranih jezika bi bio uslov da se završi razred... Meni sve ovo izgleda moguće, jer šta god uradili znanje engleskog jezika među mladom populacijom bi bilo bolje nego što je sada... Sjetih se i entuzijazma profesora Vladimira Sekulića, koji je 70-ih godina prošlog vijeka udario početne temelje učenja engleskog jezika u Crnoj Gori...

Šta je sa TV? Zar popularizacija nekih opštih ciljeva nije zadatak javnog servisa? Da li bi u okviru pomoći iz inostranstva mogli tražiti profesore engleskog jezika?

Da li već u osnovnoj, a pogotovu u srednjoj školi, o univerzitetima da ne govorim, ne organizovati dijelove nastave na engleskom... Da li bi davanje bilo koje dozvole ili sertifikata trebalo usloviti znanjem engleskog i još nekog jezika?...

I mnogo toga još...

Ipak, osnovni problem je kako **STVORITI POTREBU** za znanjem stranih jezika. Kome i zašto treba strani jezik? Tu potrebu može da stvori samo otvoreno tržište i otvoreno slobodno društvo... Ali to podrazumijeva da shvatimo da naš identitet, i nacionalni, i kulturni, i svekoliki u budućnosti zavisi od naše snage na širem tržištu, a ne od snage birokratske države na zatvorenom lokalnom prostoru... Filozofija tržišta traži znanje stranih jezika, filozofija palanke samo znanje lokalnih... Opet to „prokleta“ tržište...